

PL-BY-UA
2014-2020

Co-financed by
the European Union

Common Perspective

Cross-border Academy of Development

**PROGRAM WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ
POLSKA-BIAŁORUŚ-UKRAINA 2014-2020**

---

www.pbu2020.eu

Common Perspective

Cross-border Academy of Development

DZIEDZICTWO ODKRYJMY JE RAZEM

Lwów, 19 wrzesień 2017

II TRANSGRANICZNA AKADEMIA ROZWOJU

Dziedzictwo kulturowe, przyrodnicze i historyczne to niewątpliwie aktualny temat i wartość dla każdego społeczeństwa, z którą może się identyfikować. To obszar wpisujący się w ramy współpracy transgranicznej, gdzie każde wspólnie podjęte działanie ma na celu umocnienie i dalszy rozwój kontaktów między wspólnotami i władzami terytorialnymi. Dziedzictwo ma na celu ochronę i popularyzowanie dziedzictwa historycznego i kulturowego regionów transgranicznych, umocnienie powiązań kulturowych, ale także poprawę wizerunku i atrakcyjności regionów – to z kolei wiąże się z rozwojem turystyki transgranicznej. Podczas tegorocznej edycji Transgranicznej Akademii Rozwoju zorganizowanej przez Wspólny Sekretariat Techniczny Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020 można było wysłuchać wykładów z obszaru tematycznego dziedzictwo, prowadzonych przez niezależnych ekspertów z Polski, Białorusi i Ukrainy.

OTWARCIE DRUGIEJ TRANSGRANICZNEJ AKADEMII ROZWOJU

W dniu 19 września 2017 roku we Lwowie odbyła się druga Transgraniczna Akademia Rozwoju pt. „Dziedzictwo – odkryjmy je razem”. Wydarzenie to efekt Programu Współpracy Transgranicznej EIS Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020. Program zwrócony jest do polskich, białoruskich i ukraińskich regionów przygranicznych. Celem seminarium była dyskusja i przekazanie najistotniejszych informacji dotyczących pozyskiwania środków unijnych na małe projekty w ramach ww. perspektywy. Spotkanie zgromadziło kilkuset uczestników, wśród których znaleźli się przedstawiciele nauki, biznesu i administracji samorządowej z Polski, Ukrainy i Białorusi. Konferencję otworzył dr Leszek Buller – dyrektor Centrum Projektów Europejskich, mówiąc o tym iż jest to zamierzony cykl konferencji, który ma zostać zrealizowany w trzech krajach. Dla przypomnienia pierwsza Transgraniczna Akademia Rozwoju miała miejsce w Janowie Podlaskim w Polsce, w tym roku konferencja ma miejsce we Lwowie na Ukrainie, przyszłoroczna edycja ma mieć miejsce na Białorusi – wszystko po to, aby połączyć świat nauki, biznesu i samorządu stwarzając miejsce wymiany poglądów.

WSPARCIE I ROZWÓJ REGIONÓW PRZYGRANICZNYCH

Sieć wystąpień niezależnych ekspertów rozpoczęła Lolita Gedo, ekspert i manager programu Polska – Białoruś – Ukraina 2014-2020. Mówiła o wsparciu i rozwoju regionów przygranicznych Polski, Białorusi i Ukrainy, podkreślając, że Program tworzy możliwości do podjęcia współpracy trzech sąsiadujących ze sobą państw, koncentrując się na czterech celach tematycznych – dziedzictwie, które w opinii manager programu, cieszy się ogromnym zainteresowaniem beneficjentów, dostępności, szeroko rozumianym bezpieczeństwie obywateli oraz zarządzaniu granicami. W celu tematycznym dziedzictwo Program będzie wspierał dwa priorytety. Pierwszy to rozwój dziedzictwa kulturowego oraz historycznego – inicjatywy lokalne, które wspierają zachowanie `wspólnych zabytków, utworzenie wspólnych szlaków transgranicznych i szeroko pojmowany rozwój wspólnych walorów przygranicznych. W drugim priorytecie program wspiera rozwój i promocję zachowania dziedzictwa naturalnego, w którego skład wchodzi m.in. rezerwy przyrody i wspólne zabytki przyrodnicze

ZARZĄDZANIE CYKLEM PROJEKTU – METODYKA I EWALUACJA

Dr hab. Rafał Wiśniewski wspólnie z dr Marcinem Zarzeckim zaprezentowali wykład na temat zarządzania cyklem projektu. W pierwszej jego części przedstawili teorię zarządzania cyklem projektu w tym metodykę, przybliżając jednocześnie kilka definicji pojęcia ewaluacja. Według jednej z nich ewaluacja to systematyczne badanie, prowadzone z użyciem zróżnicowanych metod, złożone ze zbierania danych, analizy, oceny oraz informowania o wynikach. Podczas wykładu przedstawione zostały również pokrótce zagadnienia związane z różnymi metodami zarządzania projektem. Prelegenci zwrócili uwagę, że w sytuacji, gdy wywiera się coraz większą presję, aby optymalizować i uzasadniać wydatki publiczne podając praktyczne korzyści i efekty działań projektowych, wnioskodawcy powinni posługiwać się najbardziej odpowiednią metodologią, tj. tą samą, która wykorzystywana jest na potrzeby ewaluacji. Podkreślono, iż żaden wcześniejszy trend nie wywarł większego wpływu na rozwój ewaluacji w ostatniej dekadzie niż jej nieustannie rosnący, globalny zasięg. Instytucje międzynarodowe opracowały kompleksowe wytyczne dotyczące przeprowadzania ewaluacji. Poszczególne stowarzyszenia krajowe dokonały przeglądu i przyjęły Standardy Ewaluacji opracowane przez Wspólny Komitet ds. Standardów Ewaluacji, dostosowując je do własnego kontekstu społeczno-politycznego, a zarazem podkreślając, że ewaluację należy oceniać przez pryzmat ich użyteczności, wykonalności, prawdziwości i dokładności. Wśród metod i technik ewaluacji wyróżnili m.in. analizę SWOT, modele logiczne, wywiady, czy badania ankietowe. Zwrócili też uwagę, że dobry raport ewaluacyjny powinien cechować się m.in. przygotowaniem na czas, zawierać streszczenie, mieć odpowiednie wprowadzenie, zawierać oceny ewaluacyjne. Mając tę wiedzę potencjalni beneficjenci będą mogli przygotować lepsze jakościowo wnioski.

W drugiej części wykładu dr hab. Rafał Wiśniewski, prof. UKSW, przedstawił Program Stypendialny Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej realizowany przez Narodowe Centrum Kultury i Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W ramach Programu Stypendialnego „Gaude Polonia” można ubiegać się o stypendium w jednej z następujących dziedzin: film, fotografia, historia i krytyka sztuki, muzyki, teatru i filmu, konserwacja dzieł sztuki, literatura/przekład, muzealnictwo, muzyka, sztuki wizualne, teatr. O takie stypendia mogą ubiegać się obywatele Białorusi, Ukrainy lub innych państw Europy Środkowo-Wschodniej. W swoim wystąpieniu przedstawił również Polsko – Ukrainką wymianę młodzieży, gdzie młodzież ma możliwość spotkania się i wzajemnego poznania swych kultur; pokazania podobieństw i odmienności kulturowych. W każdym projekcie obowiązkowe są komponenty: „Historia lokalna”, „Kultura regionu”, „Poznajemy język sąsiada”. Na zakończenie przedstawiony został Program stypendialny dla studentów Białoruskiej Akademii Sztuki w Mińsku, który realizowany jest z Narodowym Centrum Kultury oraz Akademią Sztuk Pięknych w Warszawie. Studenci odbywają warsztaty studyjne na Wydziale Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki Warszawskiej ASP pod opieką naukową wykładowców tej uczelni. Studenci poszerzają swoje umiejętności w dziedzinie konserwacji dzieł sztuki, biorą udział w zajęciach praktycznych prowadzonych w wybranych pracowniach konserwatorskich. Wszystkie opisane działania mają na celu propagowanie idei wspólnego odkrywania dziedzictwa.

WSPÓLNE DZIEDZICTWO POLSKI I UKRAINY W SFERZE GOSPODARCZEJ

Między innymi o wspólnym dziedzictwie Polski i Ukrainy w sferze gospodarczej, w swoim wykładzie mówił, Vladimir Shvets - profesor rachunkowości i audytu. Zwrócił uwagę, że wspólne dziedzictwo Polski i Ukrainy w sferze gospodarczej nie posiada wystarczająco dużo dostępnych zasobów informacji. Głównym powodem ich braku jest zrównoważony okres ekonomicznego zaangażowania politycznego oraz rządząca elita systemu gospodarczego. Dla poprawy tego stanu bardzo ważne jest doświadczenie szkoleniowe ekonomistów w krajach zaangażowanych w zmiany reform gospodarczych i ekonomicznych. Zdaniem profesora historyczne doświadczenie rozwoju gospodarczego powinno być wykorzystywane w procesie kształcenia specjalistów na poziomie uniwersyteckim ponieważ jest ono jednym ze sposobów dostosowania się do nowych warunków gospodarczych i należy do wspólnego dziedzictwa polsko-ukraińskiego. Dziedzictwo to zostało uformowane w warunkach przynależności ziem polskich i ukraińskich do państwa austriackiego, które należało do najbardziej rozwiniętych krajów Europy i charakteryzowało się w szczególności demokratycznymi przemianami w gospodarce. Istotą badań, nieodzownych dla studentów zgłębiających historię pieniądza i bankowości terytoriów przygranicznych są przedmioty dziedzictwa z obiegu monetarnego. Umożliwienie dostępu do niniejszego dziedzictwa pomoże w powiększeniu zasobów organizacyjnych i metodycznych, zaadaptowanych do lokalnych warunków, z uwzględnieniem

świadomości narodowej, które pod koniec XIX i na początku XXw. pozwoliły osiągnąć znaczące sukcesy w obszarze ekonomicznym. Reasumując przedstawione powyżej informacje, nie można nie wspomnieć, że takie doświadczenia w zakresie profesjonalnego szkolenia na poziomie uniwersyteckim oraz studiów podyplomowych pozwolą rozbudować profesjonalny światopogląd przyszłych specjalistów i stworzą dodatkowe możliwości maksymalnego wykorzystania dziedzictwa historycznego przy rozwiązywaniu współczesnych problemów. Celem prezentacji było zwrócenie uwagi na główne obszary stanowiące elementy składowe wspólnego dziedzictwa polsko-ukraińskiego w sferze gospodarczej.

WSPÓŁCZESNE ZAGROŻENIA DLA BEZPIECZEŃSTWA KULTUROWEGO PAŃSTW NARODOWYCH W EPOCE GLOBALIZACJI

Dr Robert Paruzel w swojej prezentacji skoncentrował się na epoce globalizacji i zagrożeniach dla bezpieczeństwa kulturowego państw narodowych w niej występujących. Proces globalizacji we współczesnym świecie odgrywa istotną rolę w rozwoju społecznym oraz gospodarczym państwa. Jest to proces intensywny i niemożliwy do zatrzymania. Globalizacja w szczególności dotyczy sfer ekonomii, handlu oraz kultury. Wymusza ona również działania w skali światowej w zakresie polityki i bezpieczeństwa. Globalizacja jest postępującym procesem integracji regionów, która doprowadza do powstawania globalnego rynku towarów, usług i kapitału. Ekspert wskazał, iż problem bezpieczeństwa kulturowego państwa, które w odróżnieniu od typowych zagrożeń, m.in. militarnych, finansowych, handlowych etc. sam w sobie jest stosunkowo nieostry. Dotyczy on kwestii tożsamości wielkich grup społecznych z kulturą, preferowaną przez dominujący na jej terytorium ośrodek władzy politycznej. Przynależność i aktywne uczestnictwo w danej kulturze, oznacza przyjęcie jej cech indywidualnych jako własnych. Globalizacja ma swoich przeciwników, ale istnieje również znaczna liczba zwolenników tego procesu. Dzięki jej rozwojowi, państwa tworzą warunki do kooperacji społeczeństw. W imieniu społeczności międzynarodowej w obronie różnorodności kultur w 1965 roku opowiedziało się UNESCO, przyjmując konwencję, w której wyraźnie stwierdza, że „kultura jest duchem narodu i nie ma kultury poza tym, co określa się tożsamością kulturową.” „Każda kultura przedstawia sobą zespół niepowtarzalnych

i niezastąpionych wartości. Jedynie przez swoje tradycje i formy wyrazu każdy naród może dać o sobie znać całemu światu”. Organizacja ta uznała, że ochrona różnorodności kultur, jest jedną z najważniejszych cech współczesnej cywilizacji i dlatego w dniu 20 października 2005 w Paryżu przyjęta następnym dokument o nazwie „Konwencja w sprawie ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego”. Celem tego porozumienia jest rozwijanie interakcji między kulturami służącego budowie pomostów między narodami, podkreślenie związków pomiędzy kulturami i rozwojem wszystkich krajów w duchu solidarności i partnerstwa oraz potwierdzenie suwerennego prawa państw do stosowania, przyjmowania i wprowadzania w życie polityk oraz środków, jakie uznają one za stosowne w celu ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego na swoim terytorium. Dzięki projektom realizowanym w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020 możemy dbać o rozwój wspólnego dziedzictwa tak ważnego dla nas wszystkich.

TOŻSAMOŚĆ LOKALNA JAKO CZYNNIK ROZWOJU LOKALNEJ KULTURY I DZIEDZICTWA HISTORYCZNEGO

Prof. dr hab. Yuriy Pachkovskyy, w swoim wystąpieniu przedstawił proces transformacji społeczeństwa ukraińskiego na przełomie XX i XXI wieku. Cykl ten charakteryzuje się złożonym procesem społeczno-kulturowym oraz poszukiwaniem celów dalszego rozwoju w kierunku europejskich procesów integracyjnych. Jednym z czynników, które wpływają na rozwój społeczeństwa ukraińskiego w najbliższej przyszłości jest znalezienie własnej tożsamości i dziedzictwa w zglobalizowanym społeczeństwie. Społeczeństwo ukraińskie ma niezbędne hierarchie wartości, które są bezpośrednio związane z miejscem zamieszkania. Dlatego tak wielkie znaczenie ma tutaj historia. Tożsamość lokalna - jest wynikiem identyfikacji samego człowieka z pewnego punktu przestrzeni fizycznej, która ma symboliczne znaczenie i wartość. Jest on kształtowany przez doświadczenia zbiorowej i indywidualnej interakcji w ramach społeczności lokalnej. Tożsamość lokalna przejawia się w powstawaniu pewnych wartości i norm zachowań mieszkańców danego terytorium.

Na zakończenie zaprezentowano wyniki badań socjologicznych, z których wynika, iż ukraińska lokalna tożsamość charakteryzuje się dużą stabilnością statyczną. Wykorzystując te informacje władze lokalne mają okazję do przyciągania inwestycji i udziału w programach grantowych dla rozwoju turystyki oraz działań promujących dziedzictwo historyczne i kulturowe regionów.

STOSUNKI MIĘDZYKULTUROWE POLSKA – BIAŁORUŚ - UKRAINA

W kolejnej sekcji wystąpił prof. Aliaksandr Kapilau - rektor Instytutu Wiedzy Współczesnej w Mińsku. Przedstawił w swoim wystąpieniu badania naukowe z polsko-ukraińsko-białoruskich stosunków międzykulturowych i perspektywy praktycznej realizacji wspólnych projektów. Skoncentrował się na dziedzictwie architektonicznym, wykazując duży wpływ polskich architektów, na architekturę Białorusi. Ponadto, w eseju omawiał teatralne więzi między Polską a Białorusią, które również mają długą tradycję. Kontynuując wypowiedź patrzył na sposoby rozwoju stosunków polsko-białoruskich w kontekstach muzycznych. Tu odnosił się do głównych ośrodków amatorskiego muzykowania na granicy białorusko-polskiej, kompozytorów i wykonawców. Podsumowując swoje wystąpienie podkreślił, iż szczególną uwagę przywiązuje się do wspólnego opracowania muzyki ludowej. Swoim wykładem zachęcił potencjalnych beneficjentów do realizacji projektów polegających na współpracy białoruskich i polskich folklorystów, antropologów, etnologów.

DRUGA TRANSGRANICZNA AKADEMIA ROZWOJU

była kolejną okazją do wymiany poglądów oraz wysłuchania wykładów niezależnych ekspertów. Następstwem drugiej Transgranicznej Akademii Rozwoju będzie otwarcie naboru na małe projekty w 2018 r. W nowej perspektywie unijnej są to mikro projekty o wartości do 60 tys. euro. Łączna pula dotacji na transgraniczne przedsięwzięcia to 5 mln. 200 tys. euro.

W ramach tych środków, realizowane mogą być projekty związane zarówno z dziedzictwem kulturowym Polski, Ukrainy i Białorusi, jak i dziedzictwem przyrodniczym, które spopularyzują wspólne walory, znajdujące się na pograniczu tych trzech krajów.

**5,2
MLN EURO**

ŁĄCZNA PULA DOTACJI

**20 000
EURO**

**MINIMALNA PULA
DOTACJI DLA PROJEKTU**

**60 000
EURO**

**MAKSYMALNA PULA
DOTACJI DLA PROJEKTU**

DZIEDZICTWO JAKO GŁÓWNY PODMIOT WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ PRZY REALIZACJI MAŁYCH PROJEKTÓW

Głównym celem Programu jest wspieranie transgranicznych procesów rozwojowych na pograniczu Polski, Białorusi i Ukrainy. Strategia Programu odpowiada krajowym i regionalnym strategiom rozwoju społeczno-gospodarczego, które są realizowane poprzez strategiczne cele Programu. Dziedzictwo ma na celu ochronę i propagowanie dziedzictwa historycznego i kulturalnego regionów transgranicznych, umacnianie powiązań kulturowych i współdziałania, poprawę wizerunku i atrakcyjności regionu oraz zwiększanie potencjału społeczności lokalnych.

Zgodnie z decyzją Wspólnego Komitetu Programującego, w ramach CT Dziedzictwo (Promocja kultury lokalnej i zachowanie dziedzictwa historycznego), wspierana będzie integracja transgraniczna oparta na inicjatywach międzyludzkich, tzn. specjalne wsparcie finansowe udzielone zostanie poprzez małe projekty.

Małe projekty to projekty:

- realizowane w ramach CT Dziedzictwo;
- w odniesieniu do których proces wyboru, kontraktowania i realizacji jest uproszczony w porównaniu do regularnych projektów;
- w odniesieniu do których kwota dofinansowania UE nie może przekroczyć 60 000 EUR;
- dla których koszty inwestycyjne (roboty, dostawy) nie mogą przekraczać 20% wartości dofinansowania UE;
- których czas realizacji nie może przekraczać 12 miesięcy

Oprócz warunków, o których mowa powyżej, małe projekty muszą:

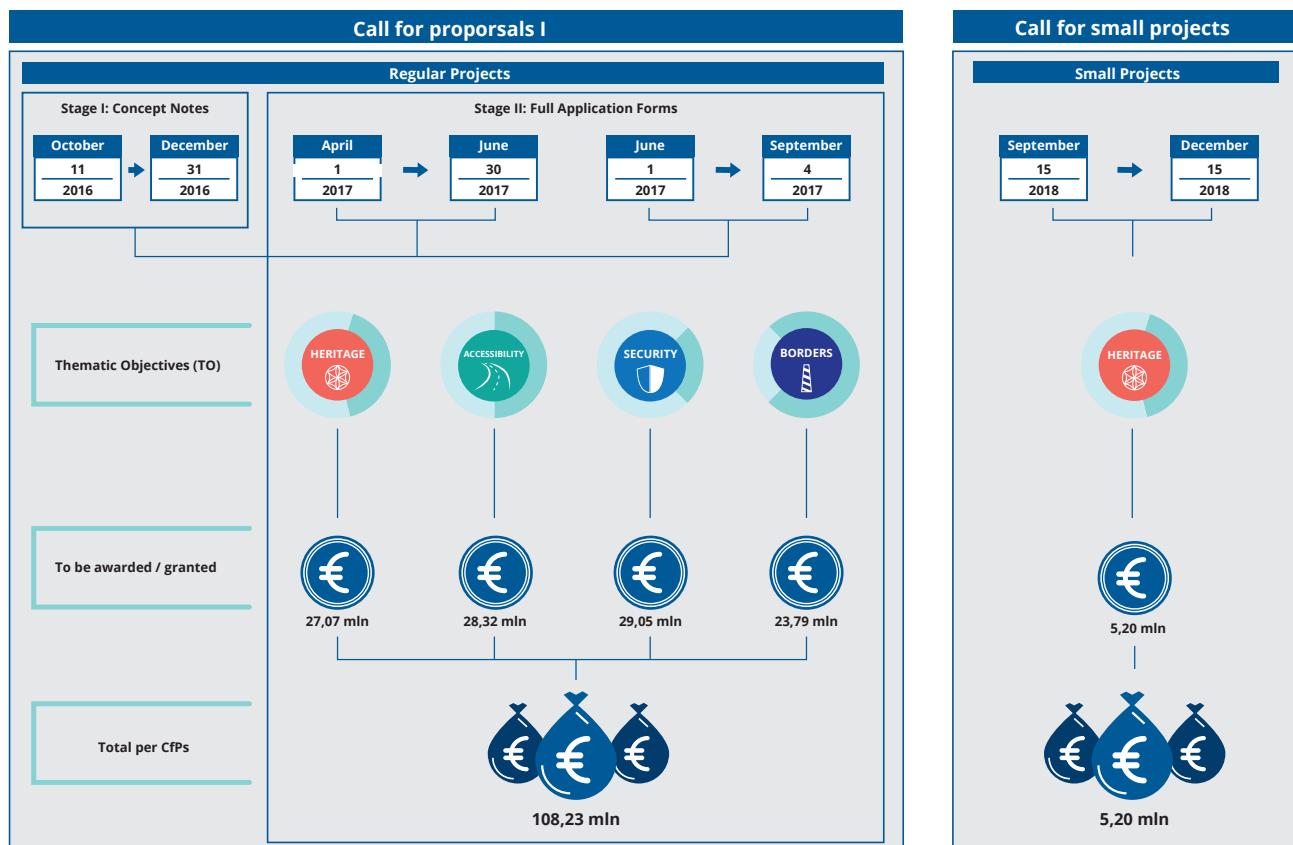
- przyczyniać się do realizacji Programu i jego celów;
- posiadać silny i wyraźny efekt transgraniczny;
- mieć rozsądny budżet;
- być gotowym do wdrożenia;
- spełniać kryteria dotyczące partnerstwa.

HARMONOGRAM NABORÓW W RAMACH PROGRAMU WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ POLSKA-BIAŁORUŚ-UKRAINA 2014-2020

Financed by
the European Union

PL-BY-UA
2014-2020

Thematic
Objectives (TO):

HERITAGE
Promotion of local culture and
preservation of historical heritage

ACCESSIBILITY
Improvement of accessibility to the regions, development of sustainable
and climate-proof transport and communication networks and system

SECURITY
Common challenges in the field
of safety and security

BORDERS
Promotion of border management and border
security, mobility and migration management

ZAPRASZAMY DO SKŁADANIA WNIOSKÓW NA MAŁE PROJEKTY.

NABÓR ZOSTANIE URUCHOMIONY WE WRZEŚNIU 2018 ROKU

PROGRAM WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ POLSKA-BIAŁORUŚ-UKRAINA 2014-2020

WSPÓLNY SEKRETARIAT TECHNICZNY (WST)

ul. Domaniewska 39a, 02-672 Warszawa, Polska
tel: +48 22 378 31 00
e-mail: pbu@pbu2020.eu

ODDZIAŁ W RZESZOWIE

URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

ul. Poniatowskiego 6, 35-026 Rzeszów, Polska
tel: +48 17 85 34 188
e-mail: rzeszow@pbu2020.eu

ODDZIAŁ W BRZEŚCIU

BREST TRANSBOUNDARY INFOCENTRE

ul. Sovetskaya 46, 224005 Brześć, Białoruś
tel: +375 162 53 15 83
e-mail: brest@pbu2020.eu

ODDZIAŁ WE LWOWIE

INFORMATION AND CROSS-BORDER COOPERATION SUPPORT CENTRE DOBROSUSIDSTVO

ul. Tyktora 5, Lwów, Ukraina
tel: +380 322 61 02 59
e-mail: lviv@pbu2020.eu

Niniejszy dokument został przygotowany przy pomocy finansowej Unii Europejskiej, w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020. Odpowiedzialność za zawartość tej publikacji leży wyłącznie po stronie Wspólnego Sekretariatu Technicznego Programu i nie może być w żadnym przypadku traktowana jako odzwierciedlenie stanowiska Unii Europejskiej